

# ILM FAN XABARNOMASI

## Ilmiy elektron jurnali

### YOSH BOLALARDA PNEVMONIYA RIVOJLANISHIGA PRENATAL FATORLARNING TA'SIRI.

*Atayeva Mukhiba Saifiyevna*

*Senior Lecturer, Department 1 Pediatrics and Neonatology  
Samarkand State Medical University*

**Anotatsiya:** Ushbu maqola yosh bolalarda jamiyat tomonidan orttirilgan pnevmoniyaning klinik va anamnestik xususiyatlariga bag'ishlangan. Mualliflarning ta'kidlashicha, bolalarda xavf omillarining nojo'ya ta'siri bronxopulmoner tizimning yuqumli kasalliklarining kuchayishiga olib keladi, bu tadqiqot yosh bolalarda pnevmoniyaning asoratlari rivojlanish ehtimolini aniqlashga imkon beradi; kasallikning noqulay natijalari uchun xavfli bolalar guruhi. Maqsad: Premorbid fon va xavf omillarining bolalarda pnevmoniya rivojlanishiga ta'sirini o'rganish. Materiallar va usullar - 1 yoshdan 5 yoshgacha bo'lgan asosiy guruhdagi pnevmoniya bilan og'rigan bemorlar - 26 bola, nazorat guruhi - amaliy sog'liqni saqlash bolalar - 26. Xavf omillarini o'z vaqtida aniqlash bronxopulmoner kasalliklar va ularning asoratlari bilan kasallanishning kamayishiga olib keladi.

**Kalit so'zlar:** bolalar, pnevmoniya, xavf omillari, oldini olish

**Muvofiqlik.** Jahon sog'liqni saqlash tashkiloti ma'lumotlariga ko'ra, pnevmoniya butun dunyo bo'ylab bolalar o'limining asosiy sababidir. Har yili pnevmoniya 5 yoshgacha bo'lgan taxminan 1 million bolani o'ldiradi. [1,2]. Bolalar amaliyotida pnevmoniya va uning asoratlari erta va aniq tashxislash muhim ahamiyatga ega. Pnevmoniya bilan kasallanishning yuqori darajasi erta yoshda sodir bo'ladi, bu ushbu yoshdagi bolaning tanasining immunologik, funksional va anatomik etuk emasligi bilan bog'liq. Bronxopulmoner patologiyani o'rganish, ushbu muammoning intensiv rivojlanishiga qaramay, bolalar pulmonologiyasi va umuman tibbiyot uchun dolzarb bo'lib qolmoqda. Buning sababi shundaki, ushbu patologiya bilan bog'liq ko'plab jihatlarni hal qilish uning yuqori chastotasi va tarqalishini istisno etmadi [3,4,10,13]. Bolalar pulmonologiyasining rivojlanishidagi sezilarli yutuqlarga qaramay, bronxopulmoner kasalliklar muammosi dolzarbligicha qolmoqda, bu uning taniqli tibbiy jurnallar va hisobotlar sahifalarida faol muhokama qilinishidan dalolat beradi [2,5,8,12,17]. Bu muammo bronxopulmoner patologiyaning deyarli 10-15 barobar keng tarqalishi bilan bog'liq. Bundan tashqari, bolalarning toksik moddalarga ta'sirining kuchayishi bilan bog'liq bo'lgan pnevmoniya foydasiga bronxopulmoner patologiyaning o'zgarishi mavjud. Biroq, jamiyat tomonidan olingan pnevmoniya bilan og'rigan kasal bolalarda tananing immunologik va metabolik kasalliklariga eng katta e'tibor qaratiladi. Shunday qilib, bronxopulmoner tizim kasalliklarining deyarli barcha toifalarining ko'payishi bolalar pulmonologlarining e'tiborini kasalliklarni tashxislash, davolash va oldini olish usullarini takomillashtirishga qaratadi. Yosh bolalarda pnevmoniyaning mintaqaviy va etnik xususiyatlari haqida savol ochiq qolmoqda. Kasallikning oldini olishni amalga oshirishda diagnostika mezonlarini takomillashtirish juda dolzarb va istiqbolli [6,14,15,16].

**Maqsad:** Premorbid fon va xavf omillarining bolalarda pnevmoniya rivojlanishiga ta'sirini o'rganish.

**Materiallar va usullar.** 1 yoshdan 5 yoshgacha bo'lgan asosiy guruhdagi pnevmoniya bilan og'rigan bemorlar - 26 nafar bolalar, nazorat guruhi - amaliy sog'lom bolalar - 26. Tadqiqot Samarqand shahar viloyat bolalar ko'p tarmoqli tibbiyot markazining pulmonologiya

bo'limida o'tkazildi. Bu ish 1 yoshdan 5 yoshgacha bo'lgan 26 nafar bemor bolalarni kompleks ko'rikdan o'tkazish natijalariga asoslanib, ulardan 14 nafari o'g'il, 12 nafari qiz bolalardir.

**Natijalar va muhokamalar.** Maqsadlarimizdan kelib chiqqan holda, biz kasallikning klinik va anamnestik belgilarini va bolalarda pnevmoniya rivojlanishiga ta'sir qiluvchi asosiy xavf omillarini, masalan, antenatal va postnatal omillarni o'rganib chiqdik. Homiladorlikda xavf omillarining salbiy ta'siri tarixi mavjud - gestoza, nefropatiya, homiladorlik xavfi, homilador ayollarning ekstragenital kasalliklari, masalan, o'tkir virusli kasalliklar, o'tkir bronxit, otit mediasi, pielonefrit va homiladorlikning asorati, uteroplasental qon aylanishining buzilishi, ko'p homiladorlik. . 6 nafar bemorda onalarda 1-darajali temir tanqisligi kamqonligi, tug'ilish muddati 28 haftadan kam, tibbiy yordamga kech murojaat qilish, kasalxonaga kech yotqizish, surunkali xomilalik gipoksiya, yangi tug'ilgan chaqaloqning asfiksiyasi, erta tug'ilgan chaqaloqlarda atelektaziya kuzatilgan. Surunkali xomilalik gipoksiya premorbid fon sifatida homilaning normal o'sishiga ta'sir qildi va bolaning tanasida kislorodning etarli emasligiga olib keldi. Jamiyat tomonidan olingan pnevmoniyaning klinik ko'rinishi gemik gipoksiya, nafas qisilishi, yo'tal tufayli yuzaga kelgan asosiy klinik belgilardan iborat bo'lib, barcha bemorlarda uch kundan ortiq vaqt davomida tana haroratining 38C dan yuqori ko'tarilishi va intoksikatsiya belgilari, ishtahaning yomonligi, zaiflik; bezovtalik, tashvish. 15 (60%) bemorda pnevmoniya asoratsiz davom etdi.

Kasal bolalarni kuzatish shuni ko'rsatdiki, bolalarda jamiyat tomonidan orttirilgan pnevmoniya rivojlanishining asosiy xavf omillari quyidagilardir: gipotermiya, meteorologik omillar, og'ir premorbid fon, ota-onalarning yomon odatlari, og'ir akusherlik tarixi bo'lgan bolalar, yomon premorbid fonga ega. pnevmoniyadan ko'proq, kasallik asoratlari bilan davom etdi, isitma, nafas qisilishi, nam paroksizmal yo'tal uzoq vaqt davom etdi. Nazorat guruhida atigi 20 nafar bolaning amaliy salomatlik holati kuzatildi, ularning onalarida asoratsiz homiladorlik borligi, akusherlik anamnezi og'irlashtirilmaganligi, bolalarni ko'krak suti bilan oziqlantirish, qattiqlashuv, massaj, gimnastika va h.k.

Adabiyotda bolalarda pnevmoniyaning o'ziga xos va nospetsifik profilaktikasi tasvirlangan. Jamiyat tomonidan olingan pnevmoniyaning o'ziga xos profilaktikasi pnevmokokk va Haemophilus influenzae infeksiyalariga qarshi emlashni o'z ichiga oladi. massaj, gimnastika va boshqalar. Bizning vazifalarimiz xavf omillari ta'sirining mintaqaviy xususiyatlarini hisobga olgan holda bolalarda pnevmoniyaning ikkilamchi nospetsifik profilaktikasini takomillashtirish va umumiy amaliyot shifokorlari va pediatrlar uchun qo'shimcha ma'lumotlarni taqdim etishdan iborat edi. Shunga asoslanib, onalarga kasallikdan keyin bolalarda pnevmoniyaning nospetsifik profilaktikasini olishni tavsiya qilamiz. Shu munosabat bilan, biz pnevmoniyadan keyin bolalarga onalarga so'rovnoma tuzdik va quyidagi natijalarga erishdik:

- o'tkir respirator kasalliklarning oldini olish;
- emizish, qo'shimcha ovqatlarni o'z vaqtida joriy etish va qo'shimcha ovqatlarni kiritish qoidalari;
- ko'p suyuqlik ichish tavsiya etiladi, bu balg'amni yaxshi suyultiradi.
- toza havoga etarli darajada ta'sir qilish, kasallanishning kuchayishi davrida kontaktlarni cheklash; bolaning shaxsiy gigienasiga rioya qilish;
- bolalar xonasini muntazam ventilyatsiya qilish; kundalik changni tozalash;

Sovuqda yoki qoramalarda bolangiz bilan uzoq vaqt birga bo'lmaslik kerak.

Nafas olish mashqlarini o'z vaqtida bajarish o'pkada gaz almashinuvini yaxshilaydi va bakteriya va viruslarning bolaning tanasiga yopishib olishining oldini oladi. Va shuningdek, pnevmoniyaning oldini olish usullaridan biri bu bolalarni qattiqlashtirish usuli.

Qattiqlashuv - bu profilaktika usuli kasallikdan keyin eng yaxshi qo'llaniladi. Bu bolani har qanday kasallikdan ishonchli himoya qiladi. Bolaning tanasining mudofaasini oshirish uchun, qattiqlashtiruvchi va tiklovchi protseduralardan tashqari, romashka qaynatmasini ichish tavsiya etiladi.

- Shifokor bilan muntazam tekshiruvlar.

**Xulosa.** Pnevmoniya bilan og'rigan bemorlarda premorbid fonni o'rganish xususiyatlarini o'rganish natijalari kasallikning mumkin bo'lgan asoratlarini tuzatish uchun istiqbollarni yaratadi. Xavf omillarini o'z vaqtida aniqlash va kasallikning ikkilamchi profilaktikasini takomillashtirish pnevmoniya bilan kasallanish va kasallikning asoratlari chastotasini kamaytiradi.

### ADABIYOTLAR:

1. Fedorovna, I. M., & Ravshanovna, E. M. (2024). OPTIMIZATION OF TREATMENT OF ATYPICAL PNEUMONIA DUE TO HYPOXIC-ISCHEMIC ENCEPHALOPATHY IN NEWBORNS. *Research Focus*, 3(1), 220-223.
2. Vnebol'nichnaya pnevmoniya u detey:rasprostranennost', diagnostika, lecheniye, profilaktika.Nauchno-prakticheskaya programma. — M.: Original-maket 2010; 64.
3. Шавази Н. М. и др. ПРИМЕНЕНИЕ ПРЕПАРАТА БРОНХО-МУНАЛ ПРИ ЛЕЧЕНИИ ОСТРОГО БРОНХИОЛИТА У ДЕТЕЙ //Журнал кардиореспираторных исследований. – 2020. – Т. 1. – №. 3.
4. Pulatova, N., & Ibragimova, M. (2024). YANGI TUG 'ILGAN CHAQALOQLARDA TUG'MA YURAK NUQSONLARINI RIVOJLANISHDAGI XAVF OMILLARINING ANAMIYATI. *Молодые ученые*, 2(7), 98-99.
5. Ибрагимова, М. Ф., кизи Шавкатова, З. Ш., & Каюмова, А. Т. (2024). СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ ЛЕЧЕНИЯ МИКОПЛАЗМЕННОЙ ПНЕВМОНИИ У ДЕТЕЙ НА ФОНЕ МИОКАРДИТА. *SCHOLAR*, 2(4), 68-72.
6. Герре N.A., Malakhov A.B., Volkov I.K. i dr. К вопросу о dal'neyshe razviti nauchno - prakticheskoy programmy po vnebol'nichnoy pnevmonii u detey //Rus.med. zhurn. 2014; 22(3): 188-193.VOZ.
7. Мухаммадиев, И. С., Рахмонов, Р. Н., & Ибрагимова, М. Ф. (2024). Эффективность применения кларитромицина при пневмонии с атипичной этиологией у детей. *Golden Brain*, 2(3), 110-115.
8. Karimdzhanov I.A., Iskanova G.KH., Israilova N.A. Stupenchataya terapiya vnebol'nichnoy pnevmonii u detey //Zdorov'ye rebenka. 2014; 3: 70-73.
9. Шавази, Н., & Ибрагимова, М. (2023). Эффективность применения джозамицина при атипичных пневмониях у детей раннего возраста. *Международный журнал научной педиатрии*, 2(2), 44-46.
10. Alimova KH.P. Analiz prichin oslozhneniy pnevmonii u detey rannegovozrasta: materialy respublikanskoy nauchno-prakticheskoy konferentsii. Sbornik tezisov XX kongressa peditrov Rossii s mezhdunarodnym uchastiyem «Aktual'nyye problem peditrii» Moskva, 16–18 fevralya 2018 g.
11. Fedorovna, I. M., & Kizi, S. Z. S. (2023). STATE OF HUMORAL IMMUNITY IN PATIENTS WITH ATYPICAL PNEUMONIA IN FREQUENTLY ILL CHILDREN. *Research Focus*, 2(10), 125-128.
12. KH.P. Alimova, E.A. Satvaldiyeva i dr. Dostizheniya i perspektivy peditrii v Respublike Uzbekistan. - Toshkent, 2012; 69-70.

13. Kurbonov, O. N., Tilovov, L. I., & Ibragimova, M. F. (2024, January). Optimization of treatment of respiratory diseases in often sick children. In *International journal of conference series on education and social sciences (Online)* (Vol. 4, No. 1).
14. Шавази, Н., Ибрагимова, М., & Эсанова, М. (2023). Состояние клеточного иммунитета у больных с обструктивным бронхитом. *Международный журнал научной педиатрии*, 2(9), 330-332.
15. Abaturov OE, Volosovets AP, Yulish YeI. The role of Toll-like receptors in pathogen-associated molecular rectification of infectious pathogenic agents in the development of inflammation; Part 1: The TLR family. *Zdorov`e rebenka*. 2012; (40): 116-121.
16. Турсунова, В., Урунова, М., & Ибрагимова, М. (2023). Changes in the state of immunity at the cellular level in patients with bronchiolitis. *Международный журнал научной педиатрии*, 2(12), 428-430.
17. Шавази, Н. М., & Ибрагимова, М. Ф. (2022). TEZ-TEZ KASAL BO'LGAN BOLALARDA ICHAK MIKROFLORASI VA ATIPIK PNEVMONIYA O'RTASIDAGI O'ZARO BOG'LIQLIK. *ЖУРНАЛ ГЕПАТО-ГАСТРОЭНТЕРОЛОГИЧЕСКИХ ИССЛЕДОВАНИЙ*, 3(1).